

Iwan Tol

Verslingerd aan de Spaanse taal en voetbal: bij tolk Dirk Lotgerink smelten die twee mooi samen

Iwan Tol (1973) is sportjournalist bij de Volkskrant. Hij schreef eerder voor Nieuwe Revu, Johan, Voetbal International en dagblad De Pers. Daarnaast werkte hij mee aan het tv-programma Holland Sport. In 2005 verscheen van hem Eindbestemming Zanderij over het Kleurrijk Elftal, een voetbalteam van in Nederland spelende Surinamers waarvan bij de SLM-ramp in 1989 vijftien leden om het leven kwamen. Ook schief hij Drama in het Leninstadion (2007), dat gaat over de Loezniki-ramp in 1982, een uit de hand gelopen voetbalwedstrijd tussen Spartak Moskou en HFC Haarlem, waarbij officieel 66 doden vielen. In 2012 publiceerde hij Hans Kraay jr. – Achter de kleedkamerdeur, een portret van de oud-voetballer en televisiepresentator. Dit verhaal verscheen eerder in de Volkskrant van 28 november 2018.

Verslingerd aan de Spaanse taal en voetbal: bij tolk Dirk Lotgerink smelten die twee mooi samen

Aan de bar van het perscentrum van PSV nipt tolk Dirk Lotgerink aan een kopje koffie. De 33-jarige Nijmegenaar, voor de gelegenheid in een mooi blauw pak gestoken, is er niet helemaal gerust op. Trainer Mark van Bommel staat er om bekend dat hij de tolk nog wel eens op de proef wil stellen. En laat Van Bommel vanwege zijn periode bij Barcelona nu een redelijk woordje Spaans spreken.

‘Gezonde wedstrijdspanning’, omschrijft Lotgerink een half uur voor het begin van de persconferentie zijn gemoedstoestand. Aan zijn voorbereiding heeft het niet gelegen: hij is nog een weekje bij vrienden in een bergdorpje in Catalonië op bezoek geweest om zijn Catalaans op te frissen. Voor de zekerheid pikte hij een wedstrijd van Barcelona mee. Lotgerink: ‘Je wilt op zo’n dag als vandaag niet verrast worden door nieuwe namen.’

De meeste tolken bij voetbalwedstrijden komen uit de database van het Engelse bureau Clark Football Languages, opgericht in 2001. In het bestand van het bedrijf staan zo’n vierhonderd vertalers, in alle mogelijke combinaties. Met Lotgerink nam PSV rechtstreeks contact op. Sinds 2014 beheert hij de site voetbaltolk.com. Na Nederland-Spanje voegde de Spaans sprekende bondscoach Guus Hiddink hem ‘*muuy bien*’ toe. Dat compliment prijkt nu op zijn site als referentie.

Veel tolken zijn native speaker en hebben één of beide ouders uit een ander taalgebied dan waarin hij of zij is opgegroeid. Maar Lotgerink is Nijmegenaar. Zijn vader en moeder, geboren Tukkers, spreken plat Twents, geen Spaans. Op zijn achttiende had hij geen idee wat hij wilde studeren. Een talencursus van een half jaar in Málaga bood uitkomst. Vanaf het moment dat hij landde in Spanje en dat ratelende taaltje om zich heen hoorde, wist hij: dát wil ik spreken.

Lotgerink ging naar Mexico om een masterstudie af te ronden. Hij bleef er zes jaar hangen. Tot hij een belletje kreeg van Peter Clark, eigenaar van Clark Football Languages. Of hij tolk wilde zijn bij Ajax-Barcelona en Nederland-Mexico. ‘Een droombaan,’ aldus Lotgerink.

Plots zagen zijn vrienden uit Mexico hem live op televisie naast bekende voetballers en trainers. Het was niet zijn eerste tv-optreden. Lotgerink schitterende ooit in de Kerstuitzending van *All You Need Is Love* van Robert ten Brink, toen hij verliefd was op een Mexicaanse. Maar dat is weer een heel ander verhaal.

Mark van Bommel komt binnen. Hij geeft Lotgerink een hand, monstert de aanwezige journalisten, zo’n zestig in getal, en dan kan het spel beginnen. Aan tafel met Van Bommel en Gastón Pereiro is Lotgerink de onbekendste figuur. En zo moet het ook zijn, vindt hij. Zijn adagium: ‘Een goede tolk valt niet op.’

Als dat wel gebeurt, is er iets mis. Als trainer van NEC vertelde Mario Been voorafgaand aan de wedstrijd met Spartak Moskou: ‘We spelen met twee spitsen.’ De tolk: ‘Wat zijn dat precies, spitsen?’ En tijdens de persconferentie van Standard Luik-

Ajax verzuchtte de tolk: ‘Normaal werk ik bij de rechtbank. Dit is mijn eerste voetbalwedstrijd.’

Daar heeft Lotgerink, in het dagelijks leven docent Latijns-Amerikaanse cultuurwetenschappen op de Hogeschool van Utrecht, geen last van. Als supporter van ‘de mooiste club van de wereld’, NEC, bezoekt hij al zijn leven lang voetbalwedstrijden. ‘Ik weet precies hoe je met de punt naar achteren moet vertalen. Dat is mijn grote voordeel.’

Toch heeft hij voor de zekerheid van tevoren nog even opgezocht hoe je ‘gescheurde kruisbanden’ vertaalt, mocht daar in het geval van Rafinha naar worden gevraagd. Zonder hapering: ‘*Una rotura del ligamento cruzado.*’

Na elk antwoord volgt een kort knikje van Van Bommel naar Lotgerink, ten teken dat hij nu mag. Na elke vertaling zoekt Lotgerink weer oogcontact met de trainer: ‘Goed zo?’

Echt lastig lijkt het deze dinsdag voor Lotgerink niet te worden. ‘Met alle respect, maar de vragen en antwoorden kun je vaak zelf ook wel bedenken.’ Soms niet. Zoals die keer dat Tom Egbers de Mexicaanse bondscoach Herrera naar zijn mening vroeg over de vermissing van 43 studenten. In zo’n geval is het simpel, aldus Lotgerink: ‘*Don’t shoot the messenger.*’

Het antwoord van Herrera luidde destijds: ‘Ik focus me op de wedstrijd, ik houd me alleen met sport bezig.’ Het zijn ook de woorden van Van Bommel op de vraag wat hij vindt van de recente onthullingen van *Football Leaks*. Lotgerink kan dat antwoord inmiddels dromen.

Eén keer verbetert Van Bommel hem, als hij één club vergeet te noemen in het rijtje van ploegen dat zich in Spanje volgens hem kan meten met Barcelona. ‘Vergeet je Real Madrid niet?’

Maar de echte testcase komt op het einde van de persconferentie als de PSV-trainer een lange uiteenzetting houdt over het *Champions League*-avontuur van PSV. Verwachtingsvol luistert hij naar de vertaling van Lotgerink. Als die klaar is, steekt de PSV-trainer zijn hand uit. ‘Dat was wel een héél goede vertaling, jongen.’

De tolk glundert: ‘Ja, die uitspraak gaat mijn website wel halen, denk ik.’